

*Олена Левків  
Валентина Водяна  
(м. Тернопіль)*

## **РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА**

У сучасних умовах освіти особливого значення набуває розвиток креативного мислення у дітей, адже воно є основою для формування особистості, здатної адаптуватися до швидких змін, приймати нестандартні рішення та генерувати нові ідеї. Молодший шкільний вік вважається оптимальним для розвитку творчих здібностей, оскільки діти цього віку мають високу пластичність мислення та природну допитливість.

Мистецтво є одним із найбільш ефективних засобів розвитку креативного мислення, оскільки сприяє формуванню уяви, емпатії, емоційного інтелекту та вміння висловлювати свої думки в різних формах. Художня діяльність (малювання, ліплення, музика, театр) стимулює дитячу фантазію, навчає експериментувати, комбінувати кольори, форми, звуки, рухи, що в подальшому сприяє формуванню нестандартного підходу до розв'язання проблем.

Інтеграція мистецтва у навчальний процес дозволяє не тільки зробити навчання цікавішим і ефективнішим, а й сприяє розвитку особистості дитини в цілому. У зв'язку з цим особливої уваги потребує вивчення методик і підходів, які допомагають педагогам стимулювати креативне мислення молодших школярів засобами мистецтва.

Проблема розвитку креативного мислення у дітей молодшого шкільного віку розглядалася багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями. Дослідженням цієї теми займалися В. Павлюх (Павлюх, 2023), В. Приймак (Приймак, 2020), Дж. Рензуллі (Рензуллі, 1978), Е. Торренс, Ю. Чапюк (Чапюк, 2018).

В. Павлюх вивчала взаємозв'язок між мистецькою діяльністю та формуванням креативного мислення у дітей різного віку. В. Приймак проаналізувала роль інноваційних технологій у розвитку творчого потенціалу дітей початкової школи та визначила ефективні методи стимулювання креативності. Дж. Рензуллі у своїй моделі обдарованості відзначав значення мистецтва у формуванні креативності як ключового елемента розвитку талановитих дітей. Е. Торренс розробив тести для оцінки креативності, які підтвердили важливість творчої діяльності у розвитку мислення.

Ю. Чапюк наголошувала на важливості інтеграції художніх засобів у процес навчання іноземних мов, що сприяє розвитку творчих здібностей.

Мистецтво відіграє важливу роль у формуванні та розвитку креативного мислення. Воно стимулює уяву, допомагає знайти нестандартні рішення, розвиває гнучкість розуму та здатність до експериментів. Завдяки мистецькій діяльності людина вчиться бачити світ по-іншому, аналізувати події через призму образів, асоціацій та символів.

У сучасній освіті мистецтво є потужним інструментом для розвитку творчих здібностей дітей. Використання різних мистецьких методів у навчальному процесі дозволяє виховувати не лише художні навички, а й сприяти розвитку критичного мислення, комунікативних здібностей та емоційного інтелекту.

Мистецька діяльність сприяє розвитку трьох основних аспектів креативного мислення:

1) Гнучкість мислення – це здатність змінювати підхід до вирішення завдань. У процесі творчості діти часто стикаються з необхідністю адаптації своїх ідей до нових обставин, що розвиває навички нестандартного мислення.

2) Оригінальність – уміння створювати нові ідеї, не схожі на традиційні чи звичні рішення. Художня діяльність стимулює пошук унікальних рішень, оскільки кожен творчий процес є неповторним.

3) Образне мислення – перетворення абстрактних понять у візуальні або символічні форми. Малювання, музика, театр чи хореографія допомагають дітям виражати свої думки через образи, що покращує їхню здатність до концептуального мислення.

З розвитком освітніх методик з'являється все більше способів стимулювати креативне мислення засобами мистецтва. Серед найефективніших педагогічних технологій варто виділити такі методи:

1. Проектна діяльність. Цей метод передбачає створення художніх робіт, колажів, театральних вистав, які вимагають від дітей застосування уяви, аналітичних навичок та командної роботи. Проекти можуть охоплювати різні види мистецтва: від живопису до мультимедійних інсталяцій.

Наприклад, при створенні театральної вистави діти не лише грають ролі, але й розробляють сценарії, створюють декорації, обирають костюми. Це вимагає від них креативного підходу, співпраці та уміння адаптуватися до змін.

2. Метод асоціацій. Метод асоціацій передбачає використання несподіваних поєднань образів у малюванні, літературній творчості чи музиці. Він допомагає розширити межі сприйняття та розвинути уяву. Наприклад, дитина може створювати малюнки на основі почутих музичних творів або писати історії, спираючись на випадкові слова чи картинки.

3. Інтерактивні технології. Сучасні методи навчання включають проведення творчих майстер-класів, обговорення мистецьких творів, інтерактивні ігри. Використання мультимедійних засобів дозволяє зробити процес навчання більш захопливим. Наприклад, інтерактивні виставки чи віртуальні екскурсії допомагають дітям глибше розуміти мистецтво і його роль у культурі.

4. Гра як метод навчання. Гра є одним з найкращих способів розвитку креативного мислення, оскільки вона дозволяє дітям вільно виражати свої ідеї, моделювати ситуації, експериментувати. У театральних імпровізаціях або художніх завданнях діти можуть знаходити нові рішення, розвиваючи при цьому свою уяву та гнучкість мислення.

Педагоги можуть використовувати різні види мистецької діяльності для розвитку творчого потенціалу учнів:

– живопис і графіка – стимулюють розвиток дрібної моторики, просторового мислення, допомагають виражати емоції через кольори та форми.

– музика – розвиває слухове сприйняття, ритмічне відчуття, впливає на емоційний стан та асоціативне мислення.

– театр – сприяє розвитку мовлення, уяви, комунікативних навичок, допомагає дітям перевтілюватися та створювати власні образи.

– хореографія – впливає на фізичний та емоційний розвиток, сприяє гармонізації внутрішнього стану через рух.

Отже, розвиток креативного мислення у дітей засобами мистецтва є важливим напрямом сучасної педагогіки. Інтеграція мистецьких методик у навчальний процес сприяє розвитку уяви, гнучкості мислення та творчого підходу до вирішення завдань. Використання проектної діяльності, інтерактивних технологій та інших педагогічних методів дозволяє ефективно формувати креативність у молодших школярів.

Мистецтво є потужним засобом розвитку креативного мислення, оскільки воно допомагає дітям вільно виражати свої ідеї, мислити нестандартно, експериментувати та

шукати нові рішення. Використання сучасних педагогічних технологій, таких як проєктна діяльність, метод асоціацій, інтерактивні технології та гра, дозволяє зробити процес навчання більш ефективним і захопливим.

### Список використаних джерел

1. Павлюх В.В. Розвиток креативності в учнів різного віку : навч.-метод. посіб. КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського». 2023. 72 с.
2. Приймак Валентина. Розвиток креативного мислення молодших школярів у процесі навчальної діяльності засобами інноваційних технологій. *Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства: зб. наук. праць*. Вип. 2. Житомир: ФО-П Левковець Н.М., 2020. 188. С. 18–122.
3. Renzulli, J. S. (1978). What makes giftedness: A re- examination of the definition of the gifted and talented. Storrs, CT: University of Connecticut, Bureau of Educational Research Report Series. URL: <https://surl.li/uqhvti>
4. Чапюк Ю. С. Дидактичні умови розвитку креативного мислення молодших школярів у процесі навчання іноземних мов : дис. ... канд. пед. наук ;; Східноєвропейський нац. ун-т ім. Л. Українки ; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; Тернопіль, 2018. 232 с.